

Årsmelding 2018

Elvene Rundt Trondheimsfjorden

Prosjektet "Kompensasjon for avståelse av bruk av kilenot og kilenotrettigheter i Trondheimsfjorden" ble startet høsten 2004 av organisasjonen "Elvene Rundt Trondheimsfjorden"(ErT). ErT ble stiftet samtidig og består av de fire større elvene i Trondheimsfjorden (Orkla, Gaula, Verdalselva og Stjørdalselva), samt Skauga. 2009 var det siste året med oppleie. De siste årene har det vært først og fremst vært overvåkingsprosjekter som ErT har vært involvert i; "Skjellprøvetaking i Trondheimsfjorden" og innsig-/merkeprosjektet. Man har også kjørt en del kurs- og informasjonsvirksomhet; gjensettingskurs, bekkerestaurering, oppsynskurs og rekruteringsleir. I tillegg har ErT jobbet mye opp mot MD, Mattilsynet, FM og Sjø Mat Norge med div. overvåkings- og forskningsprosjekter på forskjellige områder. Til enhver tid pågår det flere forskningsprosjekter på laks i en eller over flere elver, hvor ErT i større eller mindre grad har vært aktivt involvert. Vi har opplevd mange ganger at prosjekter eller saker vi ikke for gjennomslag for lokalt får positiv respons når det tas igjennom ErT.

Skjellprøveprosjektet

Formålet for prosjektet er å fortløpende overvåke innslaget av rømt oppdrettslaks i fangstene i sportsfiskesesongen 2018.

Resultatene ble rapportert ukentlig til SalMar ASA, Miljødirektoratet, Fiskeforvalterne i Trøndelag, samt elvene i ERT. Bakgrunn for prosjektet var en henvendelse fra ERT til Salmar etter den store rømningen på lokaliteten Værøya i februar 2011. Dette førte til at ERT og SalMar ASA inngikk et samarbeid for å avdekke om rømningen av oppdrettsfisk medførte en høyere andel oppdrett i elvene gjennom fiskesesongen.

Elvene som inngår i ERT ble tatt inn i prosjektet. De daglige lederne i Gaula og Orkla har deltatt i ressursgruppen og videre håndtert den praktiske gjennomføringen av prosjektet. Prosjektet var i utgangspunktet et ettårig prosjekt, men ble forlenget.

Fra 1.juni til 17.september 2018 ble det analysert 2090 skjellprøver fra laks av totalt 2119 mottatte prøver. Dette gir 41 % prøver analysert av avlivet fangst ifølge fangststatistikken på vassdragenes offisielle laksebørser per 15.10.2018.

Klassifiseringen av skjellprøvene ble gjennomført av biologer. Analyse av skjellprøver er en visuell metode for livshistorie og sier ingenting om fiskens genetiske opphav.

Det ble analysert skjellprøver fra Gaula, Nidelva, Orkla, Skauga, Stjørdalselva og Verdalselva. Av 2090 analyserte skjellprøver av laks ble 10 skjellprøver klassifisert som oppdrettsfisk (0,5 %). Gaula og Skauga hadde i år størst prosentandel oppdrett med 1,0 % i det innsendte materialet, etterfulgt av Orkla med 0,6 % oppdrett. I de resterende vassdragene, Nidelva, Stjørdalselva og Verdalselva ble det ikke klassifisert fisk til rømt oppdrettsfisk. Det ble klassifisert totalt 0,5 % oppdrett i det analyserte materialet for hele sportsfiskesesongen 2018, alle 6 elvene sett under ett. Til sammenlikning ble det i 2011 klassifisert 3,9 % oppdrett, 0,4 % (0,7 %) oppdrett i 2012, 1,6 % oppdrett i 2013, 1,0 % (1,1 % 2) i 2014, 0,6 % i 2015, 0,3 % oppdrett i 2016 og 0,2 % oppdrett i 2017 igjennom prosjektperioden for de samme elvene (Vedlegg 2). Blant de 10 prøvene klassifisert som oppdrettsfisk, hadde fiskerne ved elvebredden vurdert 6 av dem som «antatt oppdrett».

Utenom de 5 laksene klassifisert som oppdrettsfisk, var 9 fisk notert som «antatt oppdrettsfisk» ved elvebredden, hvor alle disse ved analyse ble klassifisert som villfisk. Prosjektet ble finansiert av SalMar ASA. Prosjektet er viktig for å kontinuerlig overvåke innslaget av rømt oppdrett i elva, slik at vi har tid til å sette inn eventuelle tiltak før gyting.

Oppsynskurs

I elvene rundt Trondheimsfjorden er det høyt fokus på arbeid knyttet til oppfølging av vedtatte fiskeregler. I den sammenheng er det behov for å kunne ha samlinger/kurs for oppsynspersonell i vassdragene. Et viktig poeng er at personellet har tilnærmet lik basis og felles forståelse for hvordan dette skal håndheves. Derfor hadde vi et oppsynskurs/-seminar i mai på Bårdshaug Herregård for alle elvene i Trondheimsfjorden. Vi fordelte 32 plasser til elvene og alle plassene ble brukt. Vi benyttet oss av både interne og eksterne ressurser, hvor eksterne ressurser var politi, SNO og MD.

Søknaden vår om finansiering ble avslått, så arrangementet ble gjennomført på dugnad. Det ble en liten egenandel pr person for å få dekket leiekostnader.

Laks i Trondheimsfjorden - Yamo

Nedgangen i bestanden av villaks og viktigheten av elvene rundt Trondheimsfjorden for lakseproduksjon gjør det viktig å overvåke innsiget av villaks og andel rømt oppdrettslaks i sjøen og i elvene. For å sikre at ikke laksen overbeskattes er det av stor forvaltningsmessig nytte å overvåke hvor mye villaks som kommer til kystnære områder og vandrer opp i viktige lakselver, samt beskrive kjønns-, størrelses- og sjøalder-fordeling til den innvandrende villaksen.

Formålet med denne undersøkelsen er blant annet å beregne størrelsen på innsiget av villaks til Trondheimsfjorden, fortløpende beskrive den relative størrelsen av innsiget og å kartlegge innslag av rømt oppdrettslaks. Andel rømt oppdrettslaks i ytre deler av fjorden gjennom sesongen vil kunne gi et tidlig varsel om hva som kan forventes av oppvandring av villaks til elvene og andelen oppdrettslaks i de viktigste elvene. Videre vil merkingen av villaks beskrive hvor stor andel av villaksen og

oppdrettslaksen fanget i ytre deler av fjorden som vandrer opp i de viktigste elvene i fjordsystemet. I år ble også 300 fisk merket med radiomerker for å validere laksetelling med video og drivtelling som metodikk.

Skilting av gytebekker for sjørret

Mange bekker blir ødelagt på grunn av ren uvitenhet. Derfor har vi fått laget skilt etter en ide fra tilsvarende plakat fra Fagrådet for Oslofjorden / Skagerak. I utgangspunktet tenkte vi nesten bare en ren kopi av den de har, men vi fikk blankt avslag på både å bruke teksten og tegningen. Derfor har vi laget ny tekst som er kvalitetssikret av sjørret-ekspertisen hos NINA og vi har fått laget en ny tegning. Skiltene ble ferdig produsert høst 2017 og ble levert ut til elvene for utplassering i 2018.

Villaksens dag

ErT hadde i år en egen bemannet stand på Villaksens dag på Støren. Villaksens dag var godt besøkt og flere tok turen innom vår stand. Bemanningen av standen ble gjort på dugnad.

Informasjon om gjenutsetting

Vi kjøpte inn en del måleband med ErT-logoen. Disse ble fordelt i elven og delt gratis ut til fiskerne. I tillegg så har vi delt ut flere av håvene som ble kjøpt inn i tidligere. Via NJFF fikk vi tak i brosjyre om gjenutsetting og via Sjømat Norge deres Salmopedia – kjenn din laks – disse ble brukt aktivt og delt ut til fiskerne og grunneiere. I elvene ble oppsynet brukt aktivt til å informere om og drive personopplæring i gjenutsetting. Dette var både direkte til fiskere og til grunneiere.

Nye vedtekter

Vedtektene har i løpet av et års tid blitt gått igjennom og forslaget som ble lagt fram på Årsmøte våren 2018 ble enstemmig vedtatt. Det store forandringen er at alle styremedlemmer i elvene i ErT nå blir invitert til årsmøte.

Laksesamarbeid Trøndelag

Laksesamarbeid Trøndelag er et samarbeidsprosjekt mellom de tre laksenæringene i regionen; elv, sjø og havbruk. Forumet er representert av Elvene rundt Trondheimsfjorden (ErT), Sør-Trøndelag grunneigar- og sjølaksefiskerlag (STgl og ArbeidsUtvalg Havbruk (Sjømat Norge og SalMar). Deler av prosjektet ble finansiert av STFK med kr. 1,3 mill i 2018. STFK støttet dialogen og utarbeidelse av en større hovedsøknad. I prosjektet ble det fra 1. mars ansatt en prosjektkoordinator i 40 % stilling som har tatt seg av alt det praktiske.

Formålet er å videreutvikle de tre næringene gjennom samarbeid, gjensidig informasjonsutveksling og bedring av kunnskapsgrunnlaget som vil legge grunnlaget for en felles forståelse av mulighetene som finnes i regionen. Samarbeidet har en klar målsetning om mer laks i elv og sjø, da en sterk og livskraftig laksestamme vil gagne næringene, men også være positivt for regionen. Regionen vil være tjent med at de tre næringene utvikler seg på en bærekraftig måte, og som fremtidig bidrar til verdiskaping og arbeidsplasser. Næringene vil derfor samarbeide for å redusere negativ påvirkning og igangsette tiltak som vil bidra til å styrke bestandene av vill laks i regionen.

Samarbeidsforumet har hatt god dialog og jevnlig møter gjennom året. Det har også vært gjennomført 2 samlinger/studieturer i løpet av 2018. Den første samlingen, ble holdt på Heimdal/Frøseth Gård i mai, hvor sjølaksefiskerne fikk presentert seg som næring og hvilke utfordringer de har. Den andre samlingen ble gjennomført på Hitra i oktober, hvor havbruksnæringen delte info om næringen og dens utfordringer og behov. På denne samlingen deltok det også representanter fra næringene i gamle Nord-Trøndelag. Den tredje samlingen i regi elv vil bli gjennomført i løpet av 2019. Til samlingene deltok inviterte som hadde tilknytning til næringene. Som et ledd i å synliggjøre samarbeidet i regionen har Laksesamarbeid Trøndelag i løpet av året utformet egen logo, og produsert brosjyrer, på norsk og engelsk, samt trykte t-skjorter som informasjonsmateriell.